

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Resolutiones disputationum de Jndulge[n]tiarum virtute F. Martini Lvther Avgvstiniani Vittenbergensis

Luther, Martin

[Wittenberg], 1518

VD16 L 5787

Con: Ill. No[n] tame[n][...]ola[...] inte[n]dit interiore[m]/ i[...]mo interior
nulla e[st] nisi foris op[er]etur varias carnis mortificatio[n]es.

urn:nbn:de:hbz:466:1-32315

quibus orare iubemur, etiā si sint venialia, non tñ nisi eis remissis, saluari possimus.

¶ CONCLV: II.

Quod verbū de sacramentali pœnitentia (cōfessionis & satisfactionis/que sacerdotum ministerio celebratur) uō pōt intelligi.

Hanc etiā assero & probo.

¶ Primo, quia pœnitentia sacramentalis est t̄p̄alis, nec p̄t omni momento agi, alioquin assidue cū sacerdotē loquendū esset, nec aliud quicq̄ agendū, nisi p̄c̄ā confitendū, atq; satisfactio nē impōsitā exequendā. Ideo non p̄t esse crux illa, quā Christus p̄cipit tollere, nec est mortificatio passioñū carnis.

¶ Secundo Sacramentalis est externa t̄m & p̄requirit internā, sine qua nihil valet. Sed hęc interna est, & sine sacramentali esse potest.

¶ Tercio. Sacramentalis p̄t esse ficta. hęc non nisi vera & sincera esse p̄t. Q. si sincera non fuerit, hypocritarum est. non ea quā Christus docet.

¶ Quarto de sacramentali pœnitentiā nullū habetur p̄ceptū Christi, Sed est p̄ P̄sifices & ecclesiā statuta (salte quo ad r̄c̄tā sui partē. s. satisfactioñē) ideo & mutabilis arbitrio ecclesię. Sed pœnitentiā enāgelica, est lex diuina, nulla hora mutabilis. cū ipsa sit, iuge illud sacrificiū, qđ vocatur cor contritum & humiliatum.

¶ Quinto. Huc pertinet, qđ vno consensu doctores scholastici discernūt pœnitentiā virtutis, a p̄nā sacramentali, p̄nā res p̄nā virtutē velut materiā seu subiectū p̄nā sacramenti.

¶ CON: III.

Nō tamē solā intēdit interiorē / iuno interior nulla ē nisi foris op̄etur varias carnis mortificatiōes.

Et hanc assero & probo.

¶ Primo Ro: xij. p̄cipit Ap̄l̄s. Corpa n̄ra offerre hostiā uiuentē sanctā deo placentē. Atq; id quō fiat, secut̄ clare & late exponit, dū docet humiliter sapere, inuicem seruire, diligere, orationi instare, paciētiā habere &c. Quo modo & ij. Co: vi ait. Exhibeamus nosmetipsos in multa paciētiā, in ieiunijs &

vigilijs &c. Sed & Christus Matt. v. & vi. docet recte ieiunare,
orare, elemosynas dare. Itē alibi. Qd̄ superest date elemosy-
nam, & ecce omnia munda vobis.

¶ Vnde sequitur. p̄ ille tres partes satisfactiōis. Ieiunium/
Oratio/ Eleemosyna non p̄nēt ad sacramētālē p̄niam, quo
ad subām factorū, quia sunt de p̄cepto Christi. sed per tinēt
ad eā: quo ad certū modū & tēpus, scđm q̄ ecclesia ordina-
uerit, videlicet q̄ diu sit orandū, ieiunandū, dandū. Itē q̄tū &
quid orandum, quantū & quid non comedendū, quantum
& quid standum. Vtrum vt sunt de euangelica pœnitentia.
Ieiunium habet in se b̄ms castigaciones carnis, sine delectu cis-
borū: aut differētia vestiū. Oratio vero om̄e studiū animi
meditando/legendo/audiendo/orando. Eleemosyna
vero. omne obsequiū erga proximū, vt ita per ieiunium sibi
seruiat, per oratiōnē deo, & per Eleemosynam proximo. per
primū vincat concupiscentiam carnis & viuat sobrie & caste.
Per secundū superbā vitæ & viuat piē. Per terciū concupis-
centiā oculorum, & viuat iuste in hoc sæculo. Quare oēs
mortificaciones, q̄s homo compūctus sibi infert, sunt de pœ-
nitentia interiore, tanq̄ fructus eius, siue sint vigilię/labores/
inopię/studia/orationes/fuga sexus ac deliciarū: inquantū
promouent spiritū.

¶ Secundo ipsemet egit dñs, & om̄es sancti eius cum eo. Sic
deniq̄ p̄cepit, Luceat lux vestra corā h̄ominibus. vt videant
vestra bona opera. Nā sine dubio opera bona foris sunt fru-
ctus pœnitentię & spūs. Cum spūs non faciat nisi vocē turtu-
ris. i. gemitū cordis, radicem operū bonorū.

¶ Aduersus has tres meas conclusiones, quidam indignatus,
& sub pelle leonis incedens, posuit deblatterans errorem esse
si quis verbum illud pœnitentia negauerit, etiā de sacramēto
pœnitentię intelligi. Primū, non est p̄positum meum singulas
eius positiones, confutare, quæ sunt adeo insulse & indocte
cōpositę, vt mihi impossibile sit creditū: eas fuisse intellectas,
tam ab eo, cuius titulo vulgantur, q̄ ab eo: qui eas conlauit,
q̄ & cuiq̄ mediocriter ingenioso & in scripturis erudito, fa-
cile patet. tamen vt & eis ip̄s suam insitiā ostendā (si capaces
esse poterunt) hanc primā dijudicabo. Admitto sub no-
mine penitentię posse intelligi, etiā Iudę p̄niam, etiā dei p̄niam:
etiā pictā, & (vt logici solēt) materialiter & scđo intēntionalitē

sumpta poenitentia, ideo & sacramentum (.i. satisfactionem)
Aut quis negat, hucusque theologis quibusdam non paucis
licuisse, totam ferme scripturam corrumpere audacibus suis
distinctionibus & amphibologis nuper confectis, adeo ut
pro Paulo & Christo Paulocentonas & Christocentonas le-
gamus: Ego de germana & propria verbi locutus sum signifi-
catione, quam Christus in eo verbo voluit, aut saltem quam Iohannes
Baptista voluit, qui non habuit auctoritatem instituendi sa-
cramenti, & tamen venit predicans baptismum poenitentiae, dicens, poe-
nitentiam agite, Quae verbum Christi repetijt, ac sic non de sacra-
mento locutus satis credo intelligitur. Tamen esto illorum
somnia verum, Videamus quid sequatur.

¶ Christus sine dubio legislator diuinus est, & doctrina eius ius
diuinum, .i. quae nulla potestas mutare aut dispensare potest. Ac si
poenitentia in eo loco a Christo docta, significat poenitentiam
sacramentalem (.i. satisfactionem) & hanc potest Papa mutare &
de facto mutare per arbitrium suum, ergo vel Papa habet in arbitrio
suis diuinum, vel est in deum suum impetissimus aduersarius, irritum
faciens mandatum dei, Quae si hoc auderet asserere, non, qui ad lau-
dem dei & defensionem Catholicae fidei, & sanctae sedis Apostolicae
honoris & per veritatem reuelanda & erroribus suppremendis glo-
riatur sese disputare, denique si sic honorant ecclesiam, tuenturque
fidei, qui terrifico & immaniter (pene dixissem inaniter) iactato
titulo, haereticae prauitatis inquisitores volunt videri. Quid
quisque relictum est, vel insanissimis haereticis, quo & ipsi Papam &
sedem Apostolicam blasphemant & criminantur: Hoc ego non
inquisitores, sed inuitores haereticae prauitatis, libera voce pro-
nuntiarem. Tales & tam prudenter positae sunt fere omnes con-
clusiones, quas amplissima illa & innocentissima papyrus
passim circuleret, subiecta vanitati non volens. Quas si omnes
vellem confutare grandi volumine opus foret, & totum pene
Chaos Quartae Sententiae euoluendum cum suis scribentibus.
Sed tu lector esto liber & audax, quo possis ex hac vna dis-
cere omnes.

¶ CON: III.

Manet itaque poena / donec manet odium sui (.i. poe-
nitentia vera intus) scilicet usque ad introitum regni cae-
lorum.

Et hanc assero & ostendo.